

EVROPSKI PARLAMENT

2004

2009

Odbor za ribištvo

2008/2222(INI)

10.11.2008

OSNUTEK POROČILA

o aplikativnih raziskavah na področju ribiške politike
(2008/2222(INI))

Odbor za ribištvo

Poročevalka: Rosa Miguélez Ramos

PR_INI

VSEBINA

	Stran
PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA.....	3
OBRAZLOŽITEV.....	7

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o aplikativnih raziskavah na področju ribiške politike (2008/2222(INI))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 2371/2002 z dne 20. decembra 2002 o ohranjanju in trajnostnem izkoriščanju ribolovnih virov v okviru skupne ribiške politike¹,
- ob upoštevanju Sklepa št. 1982/2006/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o sedmem okvirnem programu Evropske skupnosti za raziskave, tehnološki razvoj in predstavitvene dejavnosti (2007–2013)²,
- ob upoštevanju sporočila Komisije Svetu, Evropskemu parlamentu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom Evropska strategija za morsko in pomorsko raziskovanje: skladen okvir za Evropski raziskovalni prostor v podporo trajnostni uporabi oceanov in morij (KOM(2008)00534) (strategija za morsko in pomorsko raziskovanje),
- ob upoštevanju sporočila Komisije Svetu in Evropskemu parlamentu o strategiji za trajnostni razvoj evropskega ribogojstva (KOM(2002)0511),
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 15. junija 2006 o predlogu sklepa Evropskega parlamenta in Sveta o sedmem okvirnem programu Evropske skupnosti za raziskave, tehnološki razvoj in predstavitvene dejavnosti (2007 do 2013)³,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 20. maja 2008 o celostni pomorski politiki za Evropsko unijo⁴,
- ob upoštevanju Direktive 2008/56/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju politike morskega okolja (okvirna direktiva o morski strategiji)⁵,
- ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 199/2008 z dne 25. februarja 2008 o vzpostavitvi okvira Skupnosti za zbiranje, upravljanje in uporabo podatkov v sektorju ribištva in podporo znanstvenemu svetovanju v zvezi s skupno ribiško politiko⁶,
- ob upoštevanju Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst⁷,
- ob upoštevanju poročila s svetovnega srečanja voditeljev o trajnostnem razvoju v

¹ UL L 358, 31.12.2002, str. 59.

² UL L 412, 30.12.2006, str. 1.

³ UL C 300 E, 9.12.2006, str. 400.

⁴ UL C 180 E, 17.7.2008, str. 27.

⁵ UL L 164, 25.6.2008, str. 19.

⁶ UL L 60, 5.3.2008, str. 1.

⁷ UL L 206, 22.7.1992, str. 7.

Johannesburgu (Južna Afrika) od 26. avgusta do 4. septembra 2002¹,

- ob upoštevanju deklaracije iz Aberdeena, ki so jo evropske organizacije za morsko in pomorsko raziskovanje, znanstvene mreže ter številni znanstveniki iz vse Evrope sprejeli 22. junija 2007 na konferenci EurOCEAN,
 - ob upoštevanju člena 45 svojega poslovnika,
 - ob upoštevanju poročila Odbora za ribištvo (A6-0000/2008),
- A. ker si je Komisija od četrtega okvirnega programa dalje prizadevala spodbujati evropske raziskave v ribištvu in ribogojstvu, da bi podprla skupno ribiško politiko,
 - B. ker so v sedmem okvirnem programu vse raziskave v ribištvu in ribogojstvu vključene v širši pojem raziskav v kmetijstvu (tema 2), medtem ko morske znanosti in upravljanje obalnih območij spadajo pod okoljske znanosti,
 - C. ker kodeks odgovornega ribištva Organizacije Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO) ter sporazum o uporabi določb konvencije Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu glede ohranjanja in upravljanja čezconskih staležev rib (ribe, ki se nahajajo tako znotraj kot zunaj izključnih ekonomskih con) in izrazito selivskih staležev rib poudarjata potrebo po razvoju raziskovanja in zbiranja podatkov, da bi izboljšali znanstveno znanje sektorja,
 - D. ker je skupna kmetijska politika ena od politik Skupnosti, ki so najbolj odvisne od znanstvenih raziskav, in ker verodostojnost sprejetih ukrepov v okviru te politike temelji na znanstvenih mnenjih vrhunskih strokovnjakov,
 - E. ker skupna ribiška politika sloni na načelih dobrega upravljanja, po katerih mora postopek odločanja temeljiti na zanesljivih znanstvenih mnenjih in zagotavljati pravočasne rezultate,
 - F. ker se strategija za morsko in pomorsko raziskovanje, ki priznava, da je treba nadaljevati prizadevanja v različnih morskih in pomorskih vedah, ne osredotoča na že uveljavljene raziskovalne sektorje, temveč na boljše povezovanje morskega in pomorskega raziskovanja,
 - G. ker bo treba pri prihodnji reviziji skupne ribiške politike, ki daje prednost regionalnemu upravljanju in temelji na ekosistemih, uporabiti trdno podlago znanstvenega znanja,
1. je prepričan, da je treba pri politikah na področju raziskav zaradi gospodarske, družbene in politične pomembnosti tega sektorja v Uniji večjo pozornost namenjati posebnim vprašanjem ribištva in ribogojstva;

¹ <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N02/636/94/PDF/N0239751.pdf?OpenElement>

2. pozdravlja nova prizadevanja Komisije da bi s strategijo za morsko in pomorsko raziskovanje sprostila sredstva za boljše povezovanje morskega in pomorskega raziskovanja;
3. opozarja Komisijo na njeno pravno zavezanost v skladu z uredbo (ES) 2371/2002, da svoje predloge na področju skupne ribiške politike oblikuje na podlagi zanesljivih znanstvih mnenj in previdnostnega pristopa;
4. je zaskrbljen zaradi reorganizacije tem v sedmem okvirnem programu, s katero so bile raziskave o vzreji rib ločene od ribištva in morske ekologije, čeprav bi bilo za jasno preusmeritev skupne ribiške politike k ekosistemskemu pristopu potrebno večje povezovanje;
5. obžaluje, da se v sedmem okvirnem programu ribištvo in ribogojstvo ne obravnavata kot posebni področji in da je v njem opredeljena samo tema 2 o prehrani, kmetijstvu in biotehnologiji, ki bi morda lahko od daleč in v širokem pomenu besede zajemala tudi raziskave v ribištvu; ugotavlja, da to velja tudi za temo 7 o okolju (vključno s podnebnimi spremembami);
6. poziva Komisijo, naj pri vmesni oceni, predvideni za leto 2010, ponovno preuči sedmi okvirni program in pri tem upošteva to resolucijo ter večjo pozornost nameni posebnim vprašanjem ribištva in ribogojstva;
7. je prepričan, da je za oblikovalce politike in izvajalce v ribiškem sektorju bistveno zagotoviti bolj praktične raziskave ter da je treba glede na trajanje sedmega okvirnega programa nujno vključiti zastavljene cilje;
8. meni, da pomanjkanje posebnih smernic za ribištvo in ribogojstvo v sedmem okvirnem programu onemogoča pripravo zadostnega števila raziskovalnih projektov na teh področjih ter tako negativno vpliva na pomembnost in primernost izbranih projektov;
9. poudarja, da je treba za učinkovito izvajanje skupne ribiške politike uvesti posebne programe na področju aplikativnih raziskav in zagotoviti njihovo financiranje z dodeljevanjem ustreznih proračunskih sredstev; meni, da je treba za to v sedmi okvirni program vključiti lestvico za delitev sredstev;
10. poziva Komisijo, naj se financiranje aplikativnih raziskav na področju skupne ribiške politike v okviru sedmega okvirnega programa uporabi kot vzvod za spodbujanje sinergij med raziskovalnimi prizadevanji posameznih držav članic in doseganje kritične mase, ki je potrebna za spoprijemanje z velikimi izzivi večtematskih morskih raziskav;
11. priporoča, da se na področju morskih znanstvenih raziskav prednost nameni ne le raziskavam za ugotavljanje stanja ribolovnih virov, temveč tudi trgovinskim, gospodarskim in družbenim vidikom, ki pogojujejo upravljanje ribištva, saj so ti ključnega pomena;
12. meni, da je treba zlasti na področju ribištva in ribogojstva prednost nameniti aplikativnim raziskavam, katerih glavni cilj bi moral biti izboljšati znanstvene podatke, ki so osnova za

oblikovanje zakonodaje in upravljanje ribištva, zlasti kar zadeva načrte za obnavljanje ogroženih vrst;

13. ugotavlja, da je med ribiči in znanstveniki očitno navzkrižje interesov, ki je kratkoročno, medtem ko se zdijo njihovi dolgoročni cilji združljivejši;
14. poziva Komisijo in države članice, naj ribiče bolje seznanijo s tem, da je v njihovem interesu, da pri oceni predvidene kratkoročne gospodarske izgube upoštevajo srednje- in dolgoročne gospodarske koristi, ki jih lahko pričakujejo;
15. poudarja, da je zaskrbljujoče pomanjkanje mladih znanstvenikov na področju aplikativnih raziskav v ribiškem sektorju zaradi manj privlačnih poklicnih možnosti v primerjavi s temeljnimi raziskavami in drugimi znanstvenimi vedami;
16. poudarja, da je treba ponovno uvesti zanimiv in ustrezno ovrednoten univerzitetni študij, ki bo zagotavljal donosno zaposlitev v tej znanstveni panogi;
17. je naklonjen politiki izobraževanja, ki mlade znanstvenike bolj kot k temeljnemu raziskovanju spodbuja k aplikativnemu raziskovanju v ribištvu;
18. poziva Komisijo, naj spodbuja ustanovitev trdne evropske mreže, temelječe na obstoječih fizičnih infrastrukturah v državah članicah ter namenjene opazovanju in zbiranju podatkov iz morskega okolja, ki bo olajšala izmenjavo informacij med izvajalci v sektorju in evropskimi raziskovalnimi organizacijami ter zagotovila, da bo Unija ohranila vodilni položaj;
19. opozarja, da je treba poenotiti različne modele aplikativnih raziskav, ki se uporabljajo v državah članicah, da bi zagotovili primerljivejše rezultate in lažje združevanje podatkov;
20. poziva Komisijo, naj spodbuja znanstveno skupnost, da bo pripravila več skupnih metodoloških standardov pri raziskavah v ribištvu, in okrepi sodelovanje med nacionalnimi raziskovalnimi ustanovami;
21. poziva Komisijo, naj zbere posebne podatke o poteku dialoga med znanstveniki in ribiči v posameznih državah članicah ter navede najboljše prakse;
22. poudarja, da imajo regionalni posvetovalni odbori pomembno vlogo pri aplikativnih raziskavah in zato poziva, da bi znanstveniki lahko postali polnopravni člani teh organizacij;
23. poziva Komisijo in države članice, naj sredstva iz proračuna Unije, zlasti iz postavke 11 07 02 „Podpora za upravljanje ribolovnih virov (izboljšanje znanstvenega svetovanja)“, namenijo zbiranju podatkov v ribiškem sektorju;
24. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji ter vladam in parlamentom držav članic.

OBRAZLOŽITEV

„Če se znanost ne uporablja, je ne smemo poimenovati uporabna znanost.“

Bernardo Houssay, Nobelov nagrajenec za medicino (1947)

Skoraj polovica prebivalstva Skupnosti živi na območjih blizu obeh oceanov in štirih morij pod evropsko jurisdikcijo. Ti oceani in morja, ki so vir življenja, imajo pomembno vlogo blažitve podnebnih sprememb. Pravilno upravljanje zapletenih sistemov, ki jih je težko poznati, je eden glavnih izzivov, s katerimi se soočamo.

Uskladitev ohranjanja ekosistemov s trajnostnim izkoriščanjem virov, preprečevanje in nadzorovanje vplivov različnih človeških dejavnosti na morsko okolje, izboljšanje ravni znanja, tehnološki razvoj in inovacije so še drugi cilji, ki jih ni mogoče uresničiti brez sodelovanja evropske znanstvene skupnosti.

Agencija Združenih narodov za kmetijstvo in prehrano (FAO) je leta 2004 ocenila, da je več kot 70 % staležev rib izčrpanih, prekomerno izkoriščanih ali v obnovi. Poleg prelova so še drugi dejavniki, ki vplivajo na vire, kot so omenjene podnebne spremembe ali človeške dejavnosti, zato je nujno zagotoviti zanesljive in popolne podatke.

Obalna območja so izpostavljena tveganjem, povezanim z njihovim geografskim položajem, kot so naravne katastrofe ali nesreče, ki povzročajo hudo onesnaženje morja. V zvezi s tem je treba pri nadzoru voda Skupnosti uporabljati vsa obstoječa sredstva, vključno z raziskavami.

Morskim ekosistemom, ki so še posebej ranljivi, je treba nameniti posebno pozornost, in to še toliko bolj, ker bo v prihodnosti ekosistemski pristop nujen pri sprejemanju odločitev. Treba je jasno opredeliti zaščitena morska območja na podlagi celovitega pristopa, ki bo temeljil na trdnih znanstvenih merilih in jih bo varoval pred ribolovom ter drugimi dejavnostmi, kot so turizem, črpanje nafte ali vojaške dejavnosti.

Morsko raziskovanje kot jedro upravljanja morij in oceanov

Razvoj skupne ribiške politike je neločljivo povezan z učinkovitim raziskovanjem na evropski ravni. Odgovornost Skupnosti je, da izkoristi dosežke raziskav in inovacij za dejavno varovanje naših morij in oceanov prek celovitega upravljanja ribištva, ki bo temeljilo na kakovostnem znanstvenem in tehnološkem razvoju.

Raziskovanje na področju ribištva je prav tako nujno za pripravo priporočil in znanstveno svetovanje oblikovalcem politike. Za bolj učinkovito skupno ribiško politiko, ki je najpomembnejše orodje ribištva, so potrebna večja vlaganja v znanost in morsko raziskovanje.

Komisija je v zadnjih petnajstih letih znanstveni skupnosti namenila pomembna materialna sredstva za spodbujanje odločitev na področju upravljanja ribištva. Evropski raziskovalci so poleg bioloških vidikov upoštevali tudi obnašanje ribolovnega orodja, biološki vpliv ulova na ribolovna območja in družbenogospodarske posledice sprejetih odločitev. Razvoj skupne

ribiške politike in drugih sorodnih politik pa zahteva nove raziskave.

Potreba po odgovornih in kakovostnih raziskavah v ribištvu

Kljub polemikam o temeljnih in aplikativnih raziskavah je gotovo, da morajo vse vrste raziskav privedi do znanja, ki se lahko uporablja ali se mora uporabljati. Znanstveniki sami zatrjujejo, da najbolj uporabni postopki izhajajo iz temeljnih raziskav, zato med enimi in drugimi ne bi smelo biti ločevanja. Za reševanje obstoječih težav bi bilo treba uporabiti vsa sredstva ne glede na uporabljeno metodo.

Zdravo morsko okolje je nujno za uresničitev potenciala, ki ga nudijo oceani. Ohranjanje virov je bistveno za dolgoročno izboljšanje konkurenčnosti. Tematska strategija za morsko okolje zahteva hitro ukrepanje na podlagi ekosistemskega pristopa. Vsi postopki odločanja morajo vključevati okoljsko razsežnost in upoštevati interese vseh dejavnosti, ki vplivajo na to okolje.

Obveznosti, ki jih je sprejela Evropska unija na vrhunskem srečanju v Johannesburgu, se lahko uresničijo le prek odgovornih in kakovostnih morskih raziskav. Poznavanje in preučevanje znanstvenih podatkov je bistveno za pristop, ki temelji na ekosistemih, vzpostavitev zaščitene morske območij, zagotavljanje trajnostnega in koristnega izkoriščanja virov ter spoprijemanje z izzivi, povezanimi z naravnimi pojavi ali katastrofami, ki jih povzročijo človeške dejavnosti. Za vzdrževanje ravni največjega trajnostnega donosa so potrebni točni in stalni podatki.

Zbiranje, shranjevanje, širjenje, izmenjava, obdelava ter preučevanje številnih informacij in podatkov je bistveno za uravnoteženje družbenega povpraševanja in razpoložljivih naravnih bogastev. Za trajnost virov je potrebno dobro sodelovanje med ribiško industrijo, oceanografijo, raziskovanjem v ribištvu, morsko ekologijo, družbenogospodarskim raziskovanjem, ustanovami za morske raziskave in združenji.

Pri prihodnjih raziskavah v ribištvu bo treba upoštevati vidike, povezane z življenjskimi okolji (zmanjšanje vpliva na morsko dno, odkrivanje biološko občutljivih območij), nenamernim ulovom ranljivih vrst (ptic, želv ali morskih sesalcev), boljšo izbiro ciljnih vrst (preprečevanje zavržkov in prilova) ter povezovanjem študij o staležih z vidika ekosistemov s študijami na področju oceanografije, biokemije in biotske raznovrstnosti.

Potreba po delovanju znotraj mreže

Nujno je izboljšati znanstvene podatke o ribištvu. Evropa ima potrebne raziskovalne skupine in znanje za trajnostno izkoriščanje morskih virov. Za morske raziskave pa so poleg centrov za zbiranje podatkov in opazovalnih mrež potrebne raznovrstne drage in specializirane infrastrukture, katerim je namenjen velik del vlaganj, zato bi z njihovo skupno uporabo lahko zagotovili njihovo optimalno donosnost.

Trdna evropska mreža, ki bi temeljila na že obstoječih fizičnih infrastrukturah v državah članicah ter bi bila namenjena opazovanju in zbiranju podatkov o morskem okolju, bi olajšala izmenjavo informacij med evropskimi raziskovalnimi sektorji in organizacijami ter zagotovila, da bi Evropska unija ohranila vodilni položaj.

Razvoj in delovanje takšne mreže bi spodbujala razumevanje in dialog med znanstveno skupnostjo, oblikovalci politik in končnimi uporabniki, vključno z industrijo in trgovino. Z okrepitevijo sodelovanja med nacionalnimi raziskovalnimi ustanovami bi poleg tega uskladili različne raziskovalne modele, ki se uporabljajo v državah članicah, ter tako zagotovili primerljivost rezultatov in olajšali združevanje podatkov.

Mreža bi se med drugim ukvarjala z usklajevanjem posebnih nalog in svetovanjem pri uporabi zakonodaje Skupnosti. Njena ustanovitev, ki ne bi vplivala na sodelovanje raziskovalnih ustanov v različnih mednarodnih agencijah in organizacijah, bi občutno prispevala k razvoju evropskih morskih znanosti.

Izobraževanje in usposabljanje

Število usposobljenih oseb, ki so nujno potrebne za izvajanje dejavnosti, povezanih z morskim okoljem, se na vseh področjih neprenehoma zmanjšuje. Na področju raziskav v ribištvi je še posebej zaskrbljujoče pomanjkanje mladih znanstvenikov, kar strokovnjaki pripisujejo premalo privlačnim poklicnim možnostim. Zgodilo se je že, da so morali v nekaterih državah članicah zapreti specializirane ustanove za raziskave v ribištvi zaradi pomanjkanja študentov.

Za odpravo takšnega stanja bi bilo treba uvesti zanimiv in ustrezno ovrednoten univerzitetni študij, ki bo zagotavljal donosno zaposlitev. Potrebujemo politiko izobraževanja, ki bo spodbujala mlade znanstvenike, da se bodo usmerili k raziskavam na področju ribolovnih virov.

Za to bo treba izboljšati izobraževanje in usposabljanje, mobilnost in poklicno preusmeritev ter delovne pogoje, zlasti, kar zadeva raziskovalne dejavnosti v ribištvi, pa tudi v drugih sorodnih sektorjih. Prav tako bo treba izboljšati prepoznavnost in pobude za znanstvenike, s čimer se bo na splošno izboljšala pomorska znanost in še posebej raziskave v ribištvi.

Potreba po ustreznem financiranju

Čeprav ni vprašanje denar, temveč človeški viri, to še ne pomeni, da je raziskavam na tem področju namenjeno veliko finančnih sredstev. Za uresničitev ciljev je poleg ustrezne uporabe znanstvenega in tehnološkega znanja potrebna odločna finančna podpora ES in držav članic. Do zdaj so se različne raziskovalne ustanove financirale iz skladov na dva načina: iz nacionalnih skladov v zameno za posredovanje znanstvenih podatkov vladam držav članic ter iz skladov Skupnosti prek direktive o zbiranju osnovnih podatkov in njihovega sodelovanja v znanstvenih odborih.

Tretji vir financiranja je bil okvirni program za raziskave. V četrtem in petem okvirnem programu so bili predvideni nekateri posebni programi v zvezi z ribištvom in ribogojstvom (FAIR) na področju aplikativnih morskih raziskav, za katere je bilo namenjenih 130 in 150 milijonov EUR. V šestem okvirnem programu je imela ribiška politika še vedno prednost, čeprav so bila sredstva zmanjšana na 60 milijonov EUR. V sedmem okvirnem programu ribištvo in ribogojstvo nista posebni smernici. Samo tema 2 o prehrani, kmetijstvu in biotehnologiji bi lahko v širšem pomenu besede zajemala tudi raziskave na teh področjih.

Tudi v temi 6 o okolju (vključno s podnebnimi spremembami) raziskave o morskih virih in celostno upravljanje obalnih območij niso izrecno omenjene.

Gotovo je, da imajo znanstveniki težave pri predstavitvi projektov iz sedmega okvirnega programa zaradi različnega pristopa v raziskavah, ki je na področju ribogojstva predvsem industrijski, na področju ribištva in morske znanosti pa večdisciplinaren in dolgoročnejši. Do zdaj sta se obe področji financirali iz istih skladov, kar je omogočalo njuno dopolnjevanje, usklajeval pa ju je GD za ribištvo in ne GD za raziskave, kot to velja danes.

Zato ima znanstvena skupnost sedaj več težav pri posredovanju vprašanj in potreb sektorja uradnikom, pristojnim za pripravo povabil za oddajo ponudb. GD za raziskave se je poleg tega odločil, da bo financiral predvsem temeljne raziskave, namesto da bi vključil raziskave, usmerjene k javnim politikam, s katerimi bi na primer znanstveno podkrepili morskost strategijo Skupnosti ali preučili prispevek ribištva k podnebnim spremembam.

Če povzamemo, je za uresničitev cilja pomorske politike Evropske unije, ki je doseči produktivno ribištvo v čistem morskem okolju, treba zagotoviti, da bodo vsi znanstveniki, ki delujejo na tem področju, imeli dostop do horizontalnih mehanizmov financiranja iz sedmega okvirnega programa.

Vztrajamo, da je treba začeti izvajati posebno znanstveno politiko, ki se bo ukvarjala z ribolovnimi viri in bo imela na voljo znatna finančna sredstva. Evropska unija bo s podpiranjem izobraževanja in usposabljanja na področju pomorstva omogočila povezovanje različnih družbenih, gospodarskih, morskih in trgovinskih vidikov ter prispevala k boljšemu splošnemu pogledu na skupno ribiško politiko in potrebo po njeni ohranitvi.